

**SUĐENJE GAVRILU PRINCIPU
I OSTALIM UČESNICIMA
SARAJEVSKOG ATENTATA 1914.**

Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru

Pravni fakultet

IMPRESSUM

Brošura o projektu

Suđenje Gavrilu Principu i ostalim učesnicima Sarajevskog atentata 1914. - simulacija suđenja i okrugli sto

Izdavač:

Pravni fakultet Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru
Univerzitetski kampus bb
88104 Mostar
Bosna i Hercegovina
Telefon:+387 36 514 230
Fax.:+387 36 514 233

Štampa:

In Copy Mostar

Datum izdavanja:

Januar 2015

Ova Brošura rezultat je projekta „Suđenje Gavrilu Principu i ostalim učesnicima Sarajevskog atentata 1914. godine – simulacija suđenja i okrugli sto“ kojeg je Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru implementirao u periodu februar – juni 2014. godine. Projekt je realizovan uz pokroviteljstvo Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, učešće nastavnika, saradnika i studenata Fakulteta, i podršku drugih institucija i organizacija.

Osnovna aktivnost i rezultat projekta bila je realizovana skraćena rekonstrukcija suđenja sarajevskim atentatorima u izvedbi studenata Pravnog fakulteta, koja je upriličena 6.6.2014. godine u fakultetskoj Sali za simulaciju.

Brošura sadrži informacije o svim projektnim aktivnostima, detalje vezane za simulaciju suđenja, fotografije i dokumente koji su korišteni u pripremi simulacije. Vjerujemo da će njen sadržaj biti zanimljiv svima onima koje zanima tema atentata i tok i ishod sudskog procesa protiv optuženih za atentat.

Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru se ovim projektom uključio u obilježavanje stogodišnjice početka Prvog svjetskog rata, te na način prikladan studiju ukazao na pravne i sudske aspekte ovog značajnog događaja.

O PROJEKTU

UVOD

Sarajevski atentat na austro-ugarskog prestolonasljednika Franca Ferdinanda, čiju stogodišnjicu obilježavamo 28.6.2014. godine, predstavljao je vrhunac krize izazvane borbom velikih sila za novu podjelu svijeta. Produbljuvanje jaza između dva suprotna vojna i politička bloka – Antante (Velika Britanija, Francuska i Rusija) i Centralnih sila (Njemačka i Austro-Ugarska, privremeno i Italija) kulminiralo je atentatom kojeg je izvršio pripadnik organizacije Mlada Bosna Gavrilo Princip, a što je iskorišteno kao povod za objavljivanje rata Srbiji od strane Austro-Ugarske 28.7.1914. godine. Ovaj sukob je poprimio do tada nezapamćene razmjere te na taj način obilježio svjetsku, ali i sudbinu Bosne i Hercegovine u nadolazećim godinama i desetljećima.

Suđenje Gavrilu Principu i ostalim učesnicima optuženim za ubistvo Franca Ferdinanda i izdaju provedeno je na Okružnom sudu u Sarajevu u periodu od 12. oktobra do 28. oktobra 1914. godine. U dvorani Vojnogarnizonskog suda tužilac (državni odvjetnik) Franjo Svara optužio je 25 osoba za veleizdaju, tvrdeći da su kao izvršioc, poticatelji i začetnici zločina htjeli da odcijepu BiH od Austro-Ugarske monarhije i pripoje je Kraljevini Srbiji, i za ubistvo prestolonasljednika iz zasjede.

Nakon provedenog suđenja pet atentatora osuđeno je na smrt (tri smrtna kazna su izvršene), a ostali na po dvadeset, odnosno deset i tri godine robije. Devet optuženih je oslobođeno od optužbe. Sam Gavrilo Princip osuđen je na dvadeset godina robije. S obzirom da je sudsko vijeće utvrdilo da je u vrijeme izvršenja atentata bio maloljetan, prema

tada važećem austrijskom zakonu nije mogao biti osuđen na smrtnu kaznu. Nakon okončanja suđenja, prebačen je u zatvor tvrđave Terezin u Češkoj, gdje je i umro nakon četiri godine odslužene kazne - 28.4.1918. godine.

Tokom dvadesetog vijeka, o samom atentatu kao povodu Prvog svjetskog rata, uzrocima ovog velikog sukoba i njegovim posljedicama, napisano je na hiljade studija, rasprava i članaka od strane međunarodnih i južnoslovenskih autora. U godini kada obilježavamo stogodišnjicu atentata, ova tema je ponovo u žarištu pažnje svjetske naučne i šire javnosti, te se njoj posvećuju naučni skupovi, međunarodne konferencije, novinski i akademski članci, ali i pozorišne predstave i dokumentarni filmovi. Cilj navedenih projekata je ponovno otvaranje dijaloga o pitanju koje i danas izaziva kontroverze i o čijoj prirodi i pozadini ne postoji generalni konsenzus naučne i stručne javnosti. Zamka upadanja u politički diskurs i ideološki obojene stavove je sveprisutna, a događaji od prije stotinu godina se povezuju sa aktualnim političkim i društvenim momentom u kojem se nalazi Bosna i Hercegovina, njeni susjedi ali i cijela Evropa.

OPIS PROJEKTA

Projekat Pravnog fakulteta „Suđenje Gavrilu Principu i ostalim učesnicima Sarajevskog atentata 1914. – simulacija suđenja i okrugli sto“ realizovan je kao naučna i istraživačka aktivnost za članove projektnog tima i grupu studenata svih godina pravnog studija koji su uz mentorstvo nastavnika, saradnika i stručnih konsultanata radili na oživljavanju i rekonstrukciji događaja koji su slijedili nakon izvršenja atentata. Projektne aktivnosti su obuhvatile rad na prikupljanju relevantnih izvora o suđenju, pripremu i simulaciju suđenja atentatorima. Interaktivni rad sa studentima se zasnivao na svakodnevnom intenzivnom radu kako bi se provele sve neophodne faze projekta, a čiji krajnji rezultat je bila sama simulacija suđenja koja je izvedena za nastavnike, ostale studente te širu naučnu javnost i medije.

Primarni izvor za pripremu simulacije predstavljaju stenogrami sa suđenja koji se nalaze u Arhivu BiH u Sarajevu, a na osnovu njih je bilo moguće izvršiti vjernu rekonstrukciju cijelog događaja. S obzirom da je samo suđenje trajalo od 12. oktobra do 28. oktobra 1914. godine, bilo je nemoguće izvesti potpunu rekonstrukciju, iako su u fazi priprema studenti obradili cijeli tok postupka. Sam završni događaj uključivao je ključne dijelove - čitanje optužnice, davanje iskaza Gavrila Principa, Nedeljka Čabrinovića i Veljka Čubrilovića, završne riječi odbrane kao i izricanje presude.

Realizacija projekta zasniva se na tačnom i vjerodostojnom prikazu toka postupka kojeg je moguće ostvariti na osnovu svih relevantnih izvora, uključujući i pomenute stenograme. Bez želje za subjektivizacijom i politizacijom događaja, studenti su imati zadatak da

prikažu jedan od aspekata funkcionisanja pravnog i sudskog sistema, koji je naravno imao i još uvijek ima svoju političku i ideološku, ali i ljudsku i emotivnu pozadinu.

Plan rada obuhvatio je okvirni period od četiri mjeseca (februar, mart, april, maj), sa sedmičnim sastancima, grupnim i individualnim radom i vježbama pojedinih faza suđenja. Članovi projektnog tima su u prvom mjesecu realizacije preduzeli neophodne istraživačke aktivnosti i analizu materijala koji su korišteni u pripremi simulacije. Kroz pripreme aktivnosti studenti su imali mogućnost da rade na razvijanju pravničkih vještina i retoričkih sposobnosti, ali i da steknu dodatna znanja o jednom od najvažnijih događaja dvadesetog vijeka. Kroz upoznavanje sa načinom funkcionisanja pravosudnog sistema Austro-Ugarske i procesuiranjem učesnika koji su, ako ne prouzrokovali, onda sigurno ubrzali njenu propast, moguće je izvesti zaključke o datom vremenu, društvu i pravu.

Osnovne materijalne pretpostavke za realizaciju ovog projekta ostvarene su kroz implementaciju projekta opremanja Sale za simulaciju suđenja kojeg je pomoglo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. U ambijentu stvarne sudnice realizovane su pripreme i završne aktivnosti projekta, što je studentima i publici omogućilo realan doživljaj suđenja. Uz posebnu kostimografiju i dodatne rekvizite 1914. godina je oživljena sto godina kasnije.

Uz samu simulaciju suđenja projekat je obuhvatio i organizaciju diskusije sa gostima koja je doprinijela boljem razumijevanju same teme atentata i procesa protiv optuženih. Osim toga, nakon simulacije upriličena je i izložba fotografija o atentatu, koje je Pravnom fakultetu ustupio Arhiv Hercegovine.

CILJEVI PROJEKTA

GLAVNI CILJ

1. Ovladati specifičnim pravnim vještinama i znanjima u sistemu krivičnopravne zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda čovjeka u svjetlu tadašnjih uslova života i pozitivnopravnih propisa.

OSTALI CILJEVI

1. Omogućiti sveobuhvatan dijalog o pitanju Sarajevskog atentata, uzrocima i povodu Prvog svjetskog rata, društvenim i političkim odnosima u BiH u savremenom kontekstu.
2. Usavršiti znanja i vještine studenata neophodnih za izvršavanje složenih zadataka u ulozi glavnih i sporednih subjekata krivičnog postupka.
3. Poboljšati govorničke vještine studenata koje su od izuzetnog značaja za pravničku profesiju u najširem smislu.
4. Razviti sposobnost studenata da argumentovano, kreativno i kompetentno diskutuju o historijskim događajima koji su obilježili 20. vijek.
5. Unaprijediti i stimulisati individualni rad studenata na analizi različitih historijsko-pravnih, ali i pozitivno-pravnih izvora.
6. Ukazati na aktualnost i značaj historijskih događaja u savremenom društvenom, političkom i pravnom kontekstu.
7. Potaknuti bavljenje naučno – istraživačkim radom kod studenata, te se upoznati sa osnovnim naučno-istraživačkim metodama.

REZULTAT

Uspješno organizovana simulacija suđenja Gavrilu Principu i ostalim učesnicima atentata 1914. godine i popratne aktivnosti koje će omogućiti dublji uvid u ovo aktualno pitanje.

UČESNICI PROJEKTA

NASTAVNO OSOBLJE

1. Dr. Anita Duraković, voditeljica projekta
2. Dr. Amra Mahmutagić
3. Mr. Šejla Maslo Čerkić
4. Mr. Denis Pajić
5. Mr. Nerma Čolaković - Prguda
6. Mr. Ramajana Demirović
7. Sunčica Vejzović, dipl.iur.

STUDENTI:

1. Muamer Strukar – Gavrilo Princip, optuženi
2. Jasmin Morić – Nedeljko Čabrinović, optuženi
3. Nihad Šemić - Veljko Čubrilović, optuženi
4. Jasmin Ajanić – Luigi Curinaldi, predsjedavajući sudskog senata
5. Irfan Fink - Bogdan Naumowicz, sudski savjetnik, član sudskog senata
6. Haris Kaplan – dr. Mayer Hoffmann, sudski savjetnik, član sudskog senata
7. Dženan Faladžić – Franjo Svava, državni odvjetnik
8. Jasmin Čurić – dr. Max Feldbauer, branitelj Gavriela Principa
9. Jasmin Ćesir – dr. Konstantin Premužić, branitelj Nedeljka Čabrinovića
10. Maid Bucman – dr. Rudolf Zistler, branitelj Veljka Čubrilovića
11. Almir Prohić – žandar
12. Samra Isić, Emina Premilovac – uvod i objašnjenja

PRIPREMA SIMULACIJE

SELEKCIJA STUDENATA

Jedna od početnih aktivnosti u procesu implementacije projekta bila je objavljivanje poziva za studente, odabir studenta za projekt i dodjela uloga. Studenti su pokazali zadovoljavajući interes za učešće, ukoliko uzmemo u obzir da je priprema podrazumijevala česte sastanke i intenzivan rad u periodu nastavnih i ispitnih aktivnosti. Neophodno je istaći da je motivacija i želja za radom bila na zavidnom nivou, te da su svi studenti savjesno i odgovorno izvršavali svoje zadatke.

S obzirom da su u sudskom postupku atentatorima učestvovali isključivo muškarci, nije bilo moguće odgovoriti na zahtjeve studentica za učešćem, iako su prijave bile brojne. Studentice su naposljetku uključene u projekat na način da su izabrane dvije studentice koje su dale uvodne napomene o događaju i objašnjavale pojedine faze postupka. Ovo se pokazalo kao dobro rješenje, jer je omogućilo povezivanje u smislenu cjelinu skraćenih dijelova postupka.

Studenti su se na osnovu vlastitih afiniteta opredijelili za uloge u postupku, a samo su u pojedinim slučajevima izbor napravili nastavnici. I ovaj metod se pokazao uspješnim, s obzirom da su studenti, svjesni svojih želja i mogućnosti, na najbolji način procijenili koja bi im uloga najviše odgovarala.

STENOGRAMI I OSTALI MATERIJALI

Primarni izvor za pripremu simulacije predstavljaju stenogrami sa suđenja koji se nalaze u Arhivu BiH u Sarajevu, a na osnovu njih je moguće izvršiti vjernu rekonstrukciju cijelog događaja. Navedeni izvori

objavljeni su u formi stenografskih bilješki sa Glavne rasprave protiv Gavrila Principa i drugova, u izdanju Arhiva BiH 1954. godine u uredništvu prof. Vojislava Bogićevića. Smatraju se jednim od najpotpunijih bilješki, te sadrže i napomene i poređenja sa drugim objavljenim bilješkama sa suđenja, posebno onim na njemačkom i francuskom jeziku.

Svi studenti su imali priliku da pregledaju i analiziraju cjelokupne stenograme, a svaki od njih je posebno obrađivao dio koji se odnosi na njegovu ulogu u postupku.

Osim navedenog djela, studentima je na raspolaganju bila i knjiga Lea Pfeffera, *Istraga u Sarajevskom atentatu* iz 1938. godine, koja je pružila korisne informacije o istražnim aktivnostima koje su prethodile suđenju.

Korišteni su i ostali relevantni izvori, uključujući udžbenike Historije države i prava, zakonske tekstove, zapise i sjećanja učesnika u suđenju itd.

SASTANCI I PRIPREME

Nakon što su okončane početne aktivnosti i studenti opskubljeni neophodnim materijalima za rad, organizovani su sedmični sastanci sa studentima, na kojim se diskutovalo o pročitanoj materijalu i svim aspektima zadatka. Posebna pažnja posvećena je jeziku kojim su studenti trebali govoriti i koji su trebali uvježbati. Neke arhaične riječi poput „nijasam“ i „imade“, ili riječi poput „uplvisati“, koje studenti nisu poznavali ili koristili, postale su dio njihovog vokabulara za potrebe ovog projekta.

Sastanci i probe su se održavale u Sali za simulaciju, te su na taj način studenti od samog početka imali doživljaj stvarne sudnice, što im je omogućilo bolju pripremu i „ulazak“ u ulogu.

Posljednji mjesec priprema, sastanci su učestali pa smo se sastajali skoro svakodnevno. To je bilo neophodno kako bi se pojedine faze postupka, poput saslušanja optuženih, koje su zahtijevale učešće više studenata, bile uvježbane na najbolji način.

POSJETA MUZEJU SARAJEVA

U okviru projektnih aktivnosti, grupa studenata i saradnika Fakulteta organizovala je jednodnevnu studijsku posjetu Sarajevu, odnosno Muzeju Grada Sarajeva. Studenti su se na taj način upoznali sa izložbenom muzejskom postavkom „Sarajevo 1878.-1914.“ koja,

između ostalog, prikazuje i temu atentata na prestolonasljednika i njegovu suprugu Sofiju. Zanimljivi detalji poput ličnih predmeta atentatora i žrtava, isječci iz novina o atentatu, replike oružja kojim je izvršen atentat, stope Gavrila Principa i sama lokacija na kojoj je izvršen atentat dodatno su osvijetili vrijeme i događaje od prije sto godina.

Studenti i projektni tim su izrazili zadovoljstvo organizovanom posjetom, potvrdivši da im je bila korisna za buduće pripreme.

KOSTIMOGRAFIJA I REKVIZITI

Kako bi se što bolje dočarao duh početka dvadesetog vijeka i sudnica prilagodila tadašnjim uslovima, bilo je neophodno obezbijediti kostime za studente i rekvizite za opremanje sudnice. Tako smo od Narodnog pozorišta u Mostaru dobili na posudbu potrebna odijela za članove sudskog vijeća, braniocce, državnog odvjetnika i kostime za optužene, kao i uniformu za žandara koji je upotpunio cjelokupnu atmosferu 1914-e godine.

Ostali rekviziti su uključili i prigodnu sliku Franje Josipa na zidu, oružje za žandara, starinske stolice i optuženičku klupu.

SIMULACIJA

Centralni događaj je u prisustvu gostiju i predstavnika medija upriličen 6.6.2014. godine i bio je podijeljen u nekoliko dijelova:

- Pozdravljanje gostiju, obraćanje Rektora Univerziteta dr. Seada Pašića, v.d. dekanice Pravnog fakulteta dr. Anite Duraković i predstavnika Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke mr. Jasmina Brankovića.
- Uvodne napomene studentica uz kratki film o atentatu
- Simulacija u trajanju od jednog sata
- Diskusija sa gostima
- Dodjela certifikata i zahvalnica
- Otvaranje izložbe

Simulacija je, pored uvodnih napomena, uključila prozivku i saslušanje tri optužena – Gavrila Principa, Nedeljka Čabrinovića i Veljka Čubrilovića, završne riječi državnog odvjetnika Franje Svare i dr. Maxa Feldbauera, branitelja Gavrila Principa, dr. Konstantina Premužića, branitelja Nedeljka Čabrinovića i dr. Rudolfa Zistlera, branitelja Veljka Čubrilovića. Na kraju je pročitana osuda.

Izvedba studenata, njihova dobra pripremljenost i uvježbanost, te način na koji su izveli svoje dijelove simulacije izazvali su oduševljene kod prisutnih gostiju i medija. Značaj simulacije za studente ogleda se u razvijanju vještina i znanja koja će im u budućnosti zasigurno biti od velike koristi za uspješno bavljenje pravničkom profesijom. Govorničke vještine, pravničko rezonovanje, suprotstavljanje i zastupanje različitih argumenata, i uopšte mogućnost da razumiju

način funkcionisanja pravosudnog sistema i rada u sudnici, iskustvo je koje će svakako biti dragocjeno. Osim toga, studenti su kroz učešće u projektu stekli dodatna znanja o jednom od najvažnijih događaja dvadesetog vijeka.

Vrijednost simulacije leži i u činjenici da je naš Fakultet jedini pravni fakultet koji je odlučio da se na ovaj način uključi u aktivnosti vezane za obilježavanje stogodišnjice atentata i početka Prvog svjetskog rata, u trenutku kada cijela Bosna i Hercegovina, ali i Evropa, obilježavaju ovaj veliki jubilej.

U prilog zainteresovanosti javnosti za ovaj događaj govori i prisustvo velikog broja predstavnika lokalnih i državnih medija koji su odlučili popratiti detalje simulacije.

DISKUSIJA

Po završetku simulacije organizovana je diskusija o viđenom u koju su se uključili gosti i nastavnici Fakulteta. Dr. Amra Mhmutagić je otvorila diskusiju sa napomenama o državnopravnom statusu Bosne i Hercegovine u okviru Austro-Ugarske monarhije, ukazavši na njen poseban status u okviru Monarhije kao tzv. *corpus separatum*, što je svakako imalo određenog utjecaja i na sam atentat i početak Prvog svjetskog rata.

Svoje oduševljenje viđenom simulacijom i svoja razmišljanja o idejama kojima su se vodili atentatori s publikom su podijelili i gosti sa Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, prof. Dr. Ljubomir Zovko, mr. Ivona Šego – Marić i mr. Jelena Zovko. U diskusiju su se, između ostalih, uključili i mr. Jasmin Branković i mr. Senad Hasanagić, a učesnicima je čestitao i Predsjednik Upravnog odbora Fakulteta Kemal Isaković.

DODJELA CERTIFIKATA I IZLOŽBA FOTOGRAFIJA

Svečana dodjela certifikata i zahvalnica uprličena je u Sali za sastanke Pravnog fakulteta gdje je i otvorena izložba sa fotografijama vezanim za atentat. Izložba je organizovana uz pomoć Arhiva Hercegovine, koji je Fakultetu ustupio veliki broj skeniranih originalnih fotografija koje se čuvaju u Arhivu. Tako su gosti mogli vidjeti porodične slike Franca Ferdinanda, fotografije posjeta Sarajevu i sam doček, fotografije atentatora iz školskih dana i nakon hapšenja, prizore suđenja i izvršenja smrtne kazne, slike tamnica i grobova atentatora, značajnih dokumenata koji su korišteni kao dokazi u postupku i osudu optuženih.

IZ MEDIJA

VEČERNJI LIST* – AUTOR ZORAN KREŠIĆ

REKONSTRUKCIJA - STUDENTI I PROFESORI PRAVNOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U MOSTARU DŽEMAL BIJEDIĆ ODGLUMILI SUDSKI PROCES

Mladoj Bosni ponovno je presuđeno u Mostaru

Mlada Bosna i danas izaziva različita reagiranja neovisno o tome radi li se o Srbima, Hrvatima ili Bošnjacima

Policajac naoružan puškom, trojica optuženih mladobosanaca, sudsko vijeće, državni odvjetnik i branitelji optuženih, na zidu slika austrougarskog cara Franje V. Nakon 100 godina od stvarnog događaja - atentata, zatim i suđenja, na Pravnome fakultetu Univerziteta Džemal Bijedić u Mostaru iznimno uspješno su mladi studenti prve i druge godine prava rekonstruirali sudski proces koji se događao u vihoru već započetog krvavog I. svjetskog rata koji je praktično započeo u Sarajevu. Rekonstrukcija procesa je uključila saslušanja optuženih Gavrila Principa, Nedjeljka Čabrinovića i Veljka Čubrilovića, završne riječi obrane i optužbe, te čitanje osude.

Zločin ubojstva

“Za naš Fakultet je jako dobro da smo ovo predstavili. Moje mišljenje je da je iza Gavrila Principa morala stajati snažna revolucionarna organizacija jer je, zapravo, nevjerovatno da bi skupina mladića sama došla na pomisao da se tako organizira i izvrši atentat”, rekao je za Večernjak Muamer Strukar koji je utjelovio Gavrila Principa. Ne dvojeći

da je ovaj postupak bio zločinački, mladi Strukar, ipak, smatra da sudski proces nije bio pravedan.“ Vrlo diskutabilno je što su oni osuđeni za zločin veleizdaje, što se na kraju i potvrdilo. No, s obzirom na okolnosti u kojima je BiH imala poseban status u Austrougarskoj, ovdje je mogao biti primijenjen samo zločin ubojstva”, rekao je ovaj mladić.

Rekonstrukcija suđenja izvršena je na temelju originalnih stenogramskih bilješki s glavne rasprave protiv Gavrila Principa i sudionika atentata na prijestolonasljednika Franza Ferdinanda i njegovu suprugu Sofiju, koji se čuvaju u Arhivu BiH, koje su objavljene u njegovom izdanju 1954. godine u uredništvu prof. Vojislava Bogićevića.

Različita stajališta

Profesori, dekanica Anita Duraković i rektor Univerziteta Sead Pašić te profesori s drugih fakulteta bili su oduševljeni zanimljivim pristupom obilježavanju slučaja Sarajevskog atentata.“ Ja sam obraćanje u ovoj improviziranoj sudnici htio početi s poštovani suci, dragi teroristi i tužitelji..., no scenarij je nešto drukčiji”, rekao je dr. Sead Pašić izazvavši pljesak okupljenih. Izrazio je zadovoljstvo zbog projekta za koji je dekanica Pravnog fakulteta ocijenila da je dobro što je izašao iz okvira dnevno-političkih rasprava budući da o Gavrilu Principu postoji posve različito stajalište u trima javnostima, ali i zbog toga što je predstavljen značaj toga događaja i u kontekstu današnjeg vremena i aktualnih događanja.

*<http://www.vecernji.ba/mladoj-bosni-ponovno-je-presudeno-u-mostaru-943407>, 7.6.2014.

INTERNET PORTAL WWW.BLJESAK.INFO*

U Mostaru održana simulacija suđenja Gavrilu Principu

Na Pravnom fakultetu Univerziteta 'Džemal Bijedić' u petak je održana skraćena simulacija suđenja Gavrilu Principu i ostalim sudionicima atentata na Franza Ferdinanda.

Ovim činom Pravni fakultet, ali i Univerzitet se pridružio obilježavanju 100 godina od početka I. svjetskog rata, rekao je rektor Univerziteta Sead Pašić prije početka simulacije.

Prisutnima se obratila i dekan Pravnog fakulteta Anita Duraković, kao i predstavnik Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti.

Simulacija je uključivala saslušanje optuženih Gavrila Principa, Nedeljka Čabrinovića i Veljka Čubrilovića, završne riječi optužbe i obrane, te čitanje osude.

Rekonstrukcija suđenja izvršena je na osnovu originalnih stenografskih bilješki sa Glavne rasprave protiv Gavrila Principa i drugova, koje se čuvaju u Arhivu BiH i koje su objavljene u njegovom izdanju 1954. godine.

Pripreme za ovu simulaciju su trajale oko tri mjeseca. Nakon simulacije, organizirana je disuksija s gostima i otvorena izložba fotografija o atentatu.

*<http://www.bljesak.info/rubrika/sci-tech/clanak/u-mostaru-odrzana-simulacija-sudjenja-gavrilu-principu/87398>, 7.6.2014.

DNEVNI AVAZ - ONLINE IZDANJE*

NA PRAVNOM FAKULTETU U MOSTARU Simulacija suđenja Gavrilu Principu

Na Pravnom fakultetu Univerziteta 'Džemal Bijedić' u petak je održana skraćena simulacija suđenja Gavrilu Principu i ostalim sudionicima atentata na Franza Ferdinanda.

Ovim činom Pravni fakultet, ali i Univerzitet se pridružio obilježavanju 100. godina od početka Prvog svjetskog rata, istakao je rektor Univerziteta Sead Pašić prije početka simulacije.

Prisutnima se obratila i dekan Pravnog fakulteta Anita Duraković, kao i predstavnik Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Simulacija je uključivala saslušanje optuženih Gavrila Principa, Nedeljka Čabrinovića i Veljka Čubrilovića, završne riječi optužbe i obrane, te čitanje osude.

Rekonstrukcija suđenja izvršena je na osnovu originalnih stenografskih bilješki sa Glavne rasprave protiv Gavrila Principa i drugova, koje se čuvaju u Arhivu BiH i koje su objavljene u njegovom izdanju 1954. godine.

Pripreme za ovu simulaciju su trajale oko tri mjeseca.

Nakon simulacije, organizovana je disuksija s gostima i otvorena izložba fotografija o atentatu.

*<http://www.avaz.ba/vijesti/iz-minute-u-minutu/simulacija-sudjenja-gavrilu-principu>, 7.6.2014.

TV, radio i novinske priloge o događaju su napravili Radiotelevizija Mostar i TV1, Omladinski radio X, Dnevni listi i drugi, a vijest su podijelili i brojni online mediji. Asistentica mr. Šejla Maslo Čerkić i studenti Muamer Strukar i Maid Bucaman su gostovali u TV emisiji Grad, koju emituje RTM gdje su predstavili projekat i Pravni fakultet.

GOSTOVANJE NA BHR1

Zbog značaja teme i načina na koji je simulacija izvedena, javni radio servis BH Radio 1 je ponudio studentima i saradnicima snimanje dokumentarne emisije u okviru koje su studenti ponovo izveli simulaciju, predstavili sebe, svoj doživljaj projekta, te sam Fakultet i način studiranja. Dokumentarna emisija je snimljena sa urednikom BHR1 Emilom Karamatićem, a emitovana je 28.6. 2014. na godišnjicu atentata. Na ovaj način su slušaoci BHR1 širom zemlje imali priliku da se upoznaju sa radom Fakulteta i projektom.

KOMENTARI STUDENATA

Jasmin Čurić, dr. Max Feldbauer, branitelj Gavrila Principa

Sam princip simulacije suđenja na mene je ostavio veliki utisak. Kao prvo, druženje i upoznavanje sa kolegama na različitim godinama našeg Fakulteta. Zatim, ovo je bila jedna veoma dobra lekcija iz prošlosti, iz koje smo detaljnije saznali o Gavrilu Principu i njegovim drugovima. Opšte je poznato da je Bosna uvijek bila na granici dvaju svjetova, istočnog i zapadnog. Kao takva, relativno mala zemlja sa kojom se sudbina poigrala, postala je mjesto gdje se pojavila ta iskra koja je pokrenula svjetski požar. Požar koji je ugasio stotine hiljada života. Drago mi je ukoliko smo skrenuli pažnju i doprinijeli da se ljudi zainteresuju za ovaj događaj, jer ko dobro proanalizira prošlost, lakše će shvatiti budućnost.

Na kraju želim da istaknem da mi je bilo veliko zadovoljstvo da budem dio ovoga projekta i doprinesem, koliko toliko, u realizaciji istog.

Dženan Faladžić, državni odvjetnik Franjo Svara

Ova rekonstrukcija je zaista ostavila dobar utisak na mene, a pretpostavljam i na moje kolege i saznao sam dosta stvari koje su me zanimala, a koje nisam znao do simulacije. Pripremali smo se nešto više od tri mjeseca sa našom asistenticom kojoj se ovim putem zahvaljujem i koja je uložila mnogo truda i rada da uspijemo sa ovim projektom, što smo svakako na kraju i uspjeli. Moj zadatak je bio da predstavim državnog odvjetnika Franju Svaru u slučaju protiv Gavrila Principa i drugih optuženih. Također, što se tiče moje uloge državnog

odvjetnika dužnost mi je bila dokazati da je počinjen zločin, drugo, da su ga počinili optuženi i da je taj zločin veleizdaja. Zanimljivo mi je bilo i dokazivanje godina Principa jer je od toga zavisila i konačna kazna za njega.

Jasmin Ajanić, predsjedavajući sudskog senata Luigi Curinaldi

Učestvovanje u ovome projektu za mene je bila velika čast. Upoznavanje sa svim detaljima suđenja i sprovođenje istih u djelo je velika privilegija. Uloga sudije, na mene je ostavila veliki utisak, i ujedno proširila vidike kao budućeg pravника. Nadasve, timski rad i ekipa koja je učestvovala zajedno sa mnom omogućili su da pripreme i sama simulacija prođu bez problema, i u najboljem raspoloženju. Zahvaljujem se svima koji su učestvovali, kao i onima koji su nas podržali.

Jasmin Ćesir, dr. Konstantin Premužić, branitelj Nedeljka Čabrinovića

Čast mi je bilo učestvovati u ovakvom jednom projektu, prije svega jer sam u ovom radu učestvovao sa divnom ekipom ljudi. Također ovdje sam naučio dosta stvari, koje nisam znao, a koje sam oduvijek želio znati. Prije svega tok postupka i razlog zbog kojeg je Gavrilo osuđen na tako nisku kaznu. Isto tako, izuzetno mi je zanimljivo predstavljati jednog Hrvata kao branitelja i upoznati se sa njihovim viđenjem atentata!

Nihad Šemić, Veljko Čubrilović

Kao student prve godine Pravnog fakulteta u realizaciji projekta simulacije suđenja Gavrilu Principu i drugim učesnicima Sarajevskog atentata utjelovio sam lik Veljka Čubrilovića.

Veljko Čubrilović je bio učitelj autnomne škole u Priboju i ujedno pomagač Mladobosancima da prenesu oružje za atentat iz Priboja do Tuzle kao i veza između Crne ruke i Mlade Bosne. On je u ovom suđenju osuđen na smrtnu kaznu. Ova simulacija za mene znači mnogo i nadam se da će ih narednom periodu biti još.

Zahvaljujem se asistentici Šejli Maslo Čerkić koja nas je vodila kroz projekat i koja je dala veliki doprinos u njegovoj realizaciji kao i ostali profesori i asistenti. Uvjeren sam da nećemo stati na ovom, ovo je samo jedan dobar uvod u buduće aktivnosti.

Maid Bucman, dr. Rudolf Zistler, branitelj Veljka Čubrilovića

Prije svega želim da kažem da mi je bila velika čast učestvovati na ovom projektu zajedno sa svojim kolegama, profesorima i asistentima bez kojih ovo sigurno ne bi bilo moguće ostvariti. Ali opet nekako najveća zasluga pripada svima nama, jer smo zaista kao jedan veliki tim napravili veliki posao, zajedničkim trudom i zalaganjem,. Svakodnevnom istraživanjem u vezi atentata, tragajući za najinteresantnijim detaljima o tadašnjem sudskom procesu. Sigurno je svima nam ovo bilo jako korisno iskustvo, posebno želim istaći rad u sudnici koji je svima nama veliki izazov, nešto čime se svi želimo baviti u budućnosti sigurno. Zaista sam lično mnogo naučio u ova 3 ili 4

mjeseca našeg rada. Što se tiče moje uloge odnosno lika Dr. Rudolfa Zistlera, moram priznati da mi bila velika čast ali isto tako i izazov raditi tu ulogu, makar donekle ljudima približiti kako je dr. Zistler branio optužene. Dr. Zistler je svojom odbranom pobijao dvije ključne tačke optužbe , rekavši da se mladobosancima može suditi za ubistvo, ali ne za ubistvo prijestolonasljednika, jer zakon BiH ne poznaje posebnu zaštitu prijestolonasljednika, te osporavajući i optužbe za veleizdaju, pozivajući se na Berlinski ugovor iz 1878. godine naveo je da je Osmanska carevina pristala na okupaciju BiH ali je suverenitet ostao na strani sultana. Pošto BiH nije u sastavu Monarhije, optuženi nisu mogli da je odcijepe i pripoje Kraljevini Srbiji. Uz to, tvrdio je, aneksija BiH nije pravno utemeljena jer nije ratifikovana u austrijskom i ugarskom parlamentu.

Na kraju jos želim da se zahvalim svim profesorima i asistentima na velikom razumijevanju tokom dugotrajne pripreme našeg zajedničkog projekta.

Emina Premilovac, uvodne napomene i objašnjenja

Projekat koji je održan povodom stote godišnjice Sarajevskog atentata, predstavljao je osvježenje i novitet za studente, ali i za publiku koja je imala priliku gledati simulaciju suđenja. Za mene je ovaj projekat predstavljao dobrodošlicu na Pravni fakultet, pošto sam tek upisala prvu godinu studija i već na početku imala jedno lijepo iskustvo. Kroz pripreme koje su trajale skoro tri mjeseca, upoznala sam se sa kolegama sa starijih godina, s kojima sam se ugodno družila. Moja kolegica i ja smo se potrudile da na najbolji način opišemo trenutak

izvršenja atentata. Kolege koje su imale ulogu sudija, advokata, branitelja ostavili su snažan utisak na publiku, koja je zaista mogla uživati u ovom projektu.

Muamer Strukar, Gavrilo Princip

Meni je prije svega drago da je naš Fakultet uradio ovako nešto i time pružio mogućnost svim studentima da nauče nešto novo, isto tako mi je drago što sam radio sa pravom ekipom gdje smo zajedno doprinijeli i dali svoj maksimum da ova rekonstrukcija suđenja Gavrilu Principu i ostalima bude na zadovoljavajućem nivou. Što se tiče same moje uloge trudio sam se da na najbolji i najprofesionalniji način izvedem svoj dio.

Jasmin Morić, Nedeljko Čabrinović

Iako je moja uloga u ovoj rekonstrukciji tj. uloga Nedeljka Čabrinovića bila relativno nepoznata, tokom ove rekonstrukcije suđenja saznao sam da je Nedeljko Čabrinović važna karika u ovom atentatu i da je on jedan od prvih začetnika ideje o atentatu na prestolonasljednika Ferdinanda. Bila mi je čast raditi na jednom ovakvom projektu koji je izuzetno bitan za našu, a također i za svjetsku historiju. Nadam se da naš Fakultet neće stati na ovome te da ćemo u budućnosti moći realizovati još neki sličan projekat, koji je važan za našu historiju a i za našu praksu kao budućih pravnik.

Samra Isić, uvodne napomene i objašnjenja

Kao studentica prve godine Pravnoga fakulteta, u proteklom periodu

imala sam priliku učestvovati u simulaciji suđenja Gavrilu Principu i ostalim učesnicima atentata. Moja kolegica i ja imale smo zadatak upoznati prisutne s uvodnim činjenicama o pomenutom suđenju. Kroz ovaj projekat sam naučila dosta korisnih stvari vezanih za pravni sistem tadašnje države kao i za sami čin atentata. Predstavljalo mi je veliko zadovoljstvo učestvovati i dati svoj doprinos u ovako velikom projektu.

Almir Prohić, žandar

Ako pogledamo našu prošlost, moramo biti svjesni da je ovaj atentat bio jedna od prekretnica modernog doba. Samim tim izvedba našeg simulovanog suđenja Gavrilu Principu i drugovima, otvorila je još bolje oči ne samo našim gostima, nego i nama kao učesnicima ovog projekta.

Sam utisak nakon projekta bio je čak i bolji od onoga što smo očekivali.

Naš motiv je bio što bolje predstavljanje našeg Fakulteta, ali i Univerziteta. Mi smo ponosni na ono što smo uradili, ponosni smo što smo uspjeli pokazati sve glavne dijelove suđenja kako bi slika o atentatu bila jasnija.

I naravno na kraju sve pohvale za ovoliki trud idu našim profesoricama kao i asistenticama, jer su one bile inicijatori ovog velikog i značajnog projekta za sve nas.

Uvodne napomene i kratki film o atentatu

Tok postupka:

1. Ulaze članovi sudskog senata, državni odvjetnik i branioci
2. Žandar uvodi optužene
3. Predsjednik sudskog senata proziva optužene – Gavrilo Princip, Nedeljko Čabrinović i Veljko Čubrilović

Pošto su prozvani svi optuženi, uslijedila je prozivka svjedoka i osoba koje su pozvane kao oštećene. Potom slijedi čitanje optužnice. Pošto je pročitana optužnica, počinju saslušanja optuženih.

SUDIJA: „NEKA SE ODVEDU SVI OPTUŽENI OSIM NEDELJKA ČABRINOVIĆA“.
I SASLUŠANJE NEDELJKA ČABRINOVIĆA

UČESTVUJU:

- N. Čabrinović – Jasmin Morić
- Predsjednik sudskog vijeća – Jasmin Ajanić
- Dr. Premužić, advokat – Jasmin Česir

SUDIJA: „NEKA PRISTUPI GAVRILU PRINCIP.“
II SASLUŠANJE GAVRILA PRINCIPA

UČESTVUJU:

- G. Princip – Muamer Strukar
- Predsjednik sudskog vijeća – Jasmin Ajanić
- Dr. Feldbauer, advokat – Jasmin Čurić

Pošto je saslušan Gavrilo Princip, uslijedilo je suočenje s N. Čabrinovićem, kako bi se utvrdio tačan momenat odluke da se izvrši atentat.

SUDIJA: „NEKA PRISTUPI VELJKO ČUBRILLOVIĆ“.

III saslušanje VELJKA ČUBRILLOVIĆA

UČESTVUJU:

- Predsjednik sudskog vijeća – Jasmin Ajanić
- V. Čabrilović – Nihad Šemić
- Državni odvjetnik – Dženana Faladžić

Saslušanja svih optuženih, svjedoka i izvođenje dokaza nastavljeno su u narednih deset dana suđenja, a postupak je okončan 22. oktobra 1914. godine.

Završnu riječ daje državni odvjetnik Franjo Svava i branioci optuženih, dr. Max Feldbauer, dr. Konstantin Premužić i dr. Rudolf Cistler.

I Državni odvjetnik - Dženana Faladžić

II dr. Feldbauer – Jasmin Čurić

III dr. Premužić – Jasmin Česir

IV dr. Zistler – Maid Bucman

NA KRAJU POSTUPKA:

SUDIJA: „IMATE LI ŠTO U SVOJU ODBRANU REĆI?“

Gavrilo Princip i Nedeljko Čabrinović posljednji put se obraćaju sudskom senatu.

U PROCESU, KOJI JE TRAJAO OD 12. DO 23. OKTOBRA 1914 GODINE U SARAJEVU, PROTIV UČESNIKA U SARAJEVSKOM ATENTATU, PROGLAŠENA JE 28 OKTOBRA 1914. GODINE OSUDA.

– **PREDSJEDNIK SUDSKOG SENATA ČITA OSUDU.**

Nakon okončanja žalbenog postupka, potvrđena je *kazna smrti* za Veljka Čubrilovića, Danila Ilića i Miška Jovanovića. Zemaljska vlada u Sarajevu izvijestila je telegramom Zajedničko ministarstvo finansija u Beču 3. februara 1915. godine, da je smrtna kazna nad navedenim osuđenim izvršena „bez upadice između 9 i 10 sati“ u Sarajevu na dan 3. februar 1915. godine.

Nedeljko Čabrinović je kao i Gavrilo Princip, nakon okončanja postupka prebačen u tamnicu u Terezinu u Češkoj na odsluženje kazne. Umro je u Terezinskoj tamnici, 23. januara 1916. godine.

Gavrilo Princip je također umro u Terezinu, nakon četiri godine odslužene kazne.

OSUDA⁷⁸⁰

U PROCESU, KOJI JE TRAJAO OD 12 DO 23 OKTOBRA 1914 GODINE
U SARAJEVU, PROTIV UČESNIKA U SARAJEVSKOM ATENTATU,
PROGLAŠENA JE 28 OKTOBRA 1914 G.

A) Osuđeni su:

1. *Gavrilo Princip* po § 112 b/I kz. obzirom na §§ 65 i 90 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju 20 (dvadeset) godina, pooštrene jednim postom mjesečno, te dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.
2. *Nedjeljko Čabrinović* po § 112 b/I kz. obzirom na §§ 65 i 90 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju od 20 (dvadeset) godina, pooštrene dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.
3. *Trifko Grabež* po § 112 b/I kz. obzirom na §§ 65 i 90 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju od 20 (dvadeset) godina, pooštrene jednim postom svakog 3 (trećeg) mjeseca, te dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.
4. *Vaso Čubrilović* po § 112 b/I kz. obzirom na §§ 65 i 90 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju 16 (šesnaest) godina, pooštrene jednim postom svake pola godine, te dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.
5. *Cvjetko Popović* po § 112 b/I kz. obzirom na §§ 65 i 90 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju 13 (trinaest) godina, pooštrene dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.
6. *Lazar Đukić* po § 112 b/I kz. obzirom na §§ 65 i 90 kz. na tešku tamnicu u trajanju 10 (deset) godina, pooštrene dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.
- 7.—11. *Daniilo Ilić, Veljko Čubrilović, Neđo Kerović i Mihajlo (Miško) Jovanović* po § 112 b/I obzirom na § 65 kz., a *Jakov Milović* po § 112 b/I kz. na kaznu smrti, koja se po § 20 kz. imade izvršiti vješanjem, i to u smislu § 280, al. II kp. slijedećim redom: prvi *Jakov Milović*, zatim *Neđo Kerović*, *Veljko Čubrilović*, *Mihajlo (Miško) Jovanović* i posljednji *Daniilo Ilić*.
12. *Mitar Kerović*, po § 112 b/II kz. obzirom na osobitu opasnost poduzeća na doživotnu tešku tamnicu.
13. *Ivo Kranjčević* po § 112 b/II kz. obzirom na osobitu opasnost poduzeća i obzirom na propis § 90 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju od 10 (deset) godina pooštrene dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem.
- 14.—15. *Branko Zagorac i Marko Perin* po § 114 kz. uporabom § 92 kz. svaki na kaznu tamnice u trajanju od 3 (tri) godine.
16. *Cvijan Stjepanović* po § 114 kz. uporabom § 62 kz. na kaznu teške tamnice u trajanju od 7 (sedam) godina, pooštrene jednim postom svakog 3 (trećeg) mjeseca i dne 28 juna svake godine tvrdim ležajem i samotnim zatvorom u mračnoj sobi.

⁷⁸⁰ Osuda je uzeta tekstuelno iz zvaničnog dokumenta (DAS, IV-4-4), Okružni sud Sarajevo br. 7471 k/1914.

ZAHVALE

Pravni fakultet se zahvaljuje sljedećim institucijama i pojedincima na pomoći i podršci u realizaciji projekta:

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Damir Mašić, Federalni ministar obrazovanja i nauke

mr. Jasmin Branković, Pomoćnik Federalnog ministra obrazovanja za nauku

Arhiv Hercegovine

Narodno pozorište Mostar

Radiotelevizija Mostar

Muzej Hercegovine

Foto kopirnica In Copy

Nacionalni restoran MM

IC Štamparija Mostar

Suvenirnica Badžak Stari Grad, Mostar

Miran Čerkić

Salko Kovačić

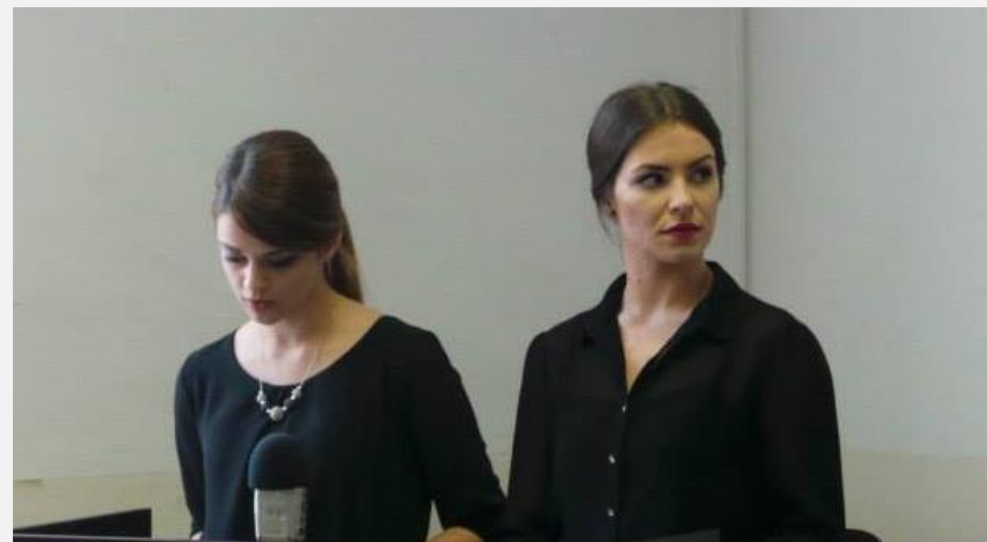
SLIKE

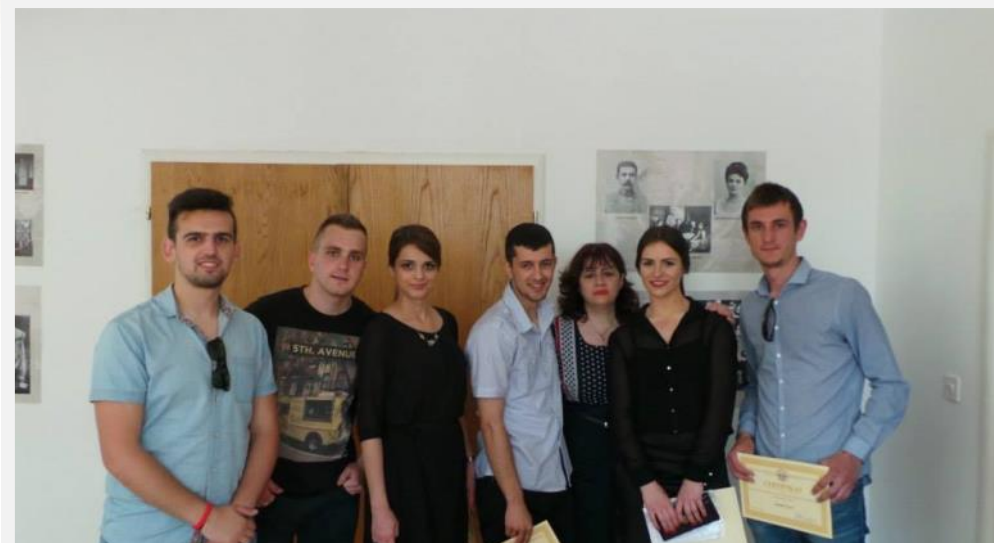

SUĐENJE GAVRILU PRINCIPU I OSTALIM UČESNICIMA SARAJEVSKOG ATENTATA 1914.

SUĐENJE GAVRILU PRINCIPU I OSTALIM UČESNICIMA SARAJEVSKOG ATENTATA 1914.

Suđenje Gavrilu Principu i ostalim učesnicima Sarajevskog atentata 1914. - simulacija suđenja -

Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru
Vas poziva na

„Simulaciju suđenja Gavrilu Principu i ostalim učesnicima Sarajevskog atentata 1914.“

U petak 6. juna 2014. godine u 11:00 sati u Sudnici za simulovano suđenje Pravnog fakulteta

Program:

- Pozdravni govor Dekana Fakulteta
- Obraćanje predstavnika Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke
- Simulacija suđenja Gavrilu Principu i ostalim učesnicima atentata (studenti Pravnog fakulteta)
- Diskusija
- Dodjela zahvalnica i priznanja
- Otvaranje izložbe „Sarajevski atentat 1914.“ i zakuska (Sala za sastanke Pravnog fakulteta)

SUĐENJE GAVRILU PRINCIPU I OSTALIM UČESNICIMA SARAJEVSKOG ATENTATA 1914.

SIMULACIJA I OKRUGLI STO

PETAK 6. JUNA U 11:00
PRAVNI FAKULTET

Pravni fakultet

FMON

Projekt je realizovan uz pokroviteljstvo

FMON
Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke